

“Nefsini bilen Rabbini bilir.” sözü risalelerde hadis olarak ele alınmıştır. Ancak aşağıda yer alan iddiada bu sözün hadis olmadığı ileri sürülmektedir. Bu konuda bizleri aydınlatır mısınız?

İddia:

"Nefsini bilen Rabbini bilir."

İbn Teymiye: Mevzudur, dedi. es-Sem'anî ise: Bunun merfu olarak bilinmediğini, Yahya b. Muaz er-Razî'nin sözü olduğunu, söyledi.

Nevevî dedi ki: Nebi'den (s.a.v.) sabit değildir. Fakat, manası sabittir. Denildi ki: Kendi cehaletini bilen, Rabbinin ilmini; kendisinin fâni olduğunu bilen, Rabbinin baki olduğunu; kendisinin âciz ve zayıf olduğunu bilen, Rabbinin kudret ve kuvvetini bilir.

Bu, Tealâ'nın şu kavlından anlaşılır:

"Nefsini aşâğılık yapandan başka, kim İbrahim'in dininden yüz çevirir?" (Bakara, 2/130)

İbn Hacer'e bu hadisi kimin rivayet ettiğini sormuşlar. Cevaben, "*Bu hadisin aslı yoktur.*" demiştir. İbn Hacer daha sonra, bunun Yahya b. Muaz'ın sözü olduğunu belirtir ve manası hakkında da aynı açıklamayı yapar.

Bu söz gerçekten hikmet doludur. (...) Ancak ne var ki, benimsenen bir hikmetin zamanla "hadis" zannedilmesi ihanet olmaktadır. Zira, bir hadisin Müslüman nazarındaki muallâ mevkiini almaya hiçbir hikmetin hakkı yoktur. Hikmetin hikmet, hadisin hadis olarak bilinmesi şarttır.

İddiaya Cevap:

İtiraz edenlerin verdiği bilgilerin hepsi Aclûnî'nin Keşfu'l-Hafa adlı eserinde yer almaktadır.(Aclûnî, 2/262).

İşlerine gelmediği için es geçtikleri şu bilgileri de biz verelim: İbnu'l-Ğars, Nevevî'nin "*Bu söz hadis olarak sabit değildir.*" şeklindeki sözlerine yer verdikten sonra, şu görüşlere yer vermiştir: "Ehl-i tasavvufun kitaplarında bu ifadelerin hadis olduğu bilgisiyle doludur. Özellikle Muhyiddin İbn Arabî bunu

hadis olarak zikretmesi önemlidir. Çünkü, Suyutî'nin "Camiu's-Sağîr" adlı hadis kitabının şerh eden şeyhimiz ünlü vaiz Şeyh Hicazî "Muhyiddin İbn Arabî'nin hadis ilminde hafız sayılan bir muhaddis olduğunu" bize anlatmıştı. Bazı alimlerin Muhyiddin İbn Arabî'nin bu hadis hakkında şunları söylediğini nakletmişlerdir. **"Bu hadis, rivayet yoluyla sabit olmazsa da, keşif yoluyla bunun hadis olduğu bize malum oldu."**(a.g.y).

- Yine aynı yerde verilen bilgiye göre, İmam Maverdî, "Edebu'd-din ve'd-dünya" adlı eserinde bu hadisin manasını destekleyen şöyle bir rivayete yer vermiştir. Bu rivayete göre, "İnsanlardan Rabbini en iyi tanıyan kimdir?" diye sorulduğunda, Peygamberimiz (a.s.m) **"Nefsini en iyi tanıyan kimsedir."** diye cevap vermiştir. (a.g.y).

- Ayrıca Suyutî'nin bu hadis hakkında özel bir kitap yazması. (bk. a.g.y), bunun hadis ilmindeki yerini göstermesi açısından önemlidir.